

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

LIX. Dolô facit, qui petit, quod restiuere oportet eundem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

Quintò in donationibus; quantumvis enim istæ alias pro donatario contra donantem, saltem Principem, latissimam interpretationem admittant, c. *Cum dilecti* 6. de Donat. & l. *Beneficium* 3. ff. de Constitut. Princip. nihilominus non tam contra, quam pro donante interpretationem admittunt, si iis quæsitò tertii aut communi juri derogetur: si non conlter, donationem esse factam; cum donare, quod suum jactare & perdere est, l. *Filius familias* 7. pr. ff. de Donat. nemo præsumatur, l. *Cum de indebito* 25. pr. V. *Sine vero* ff. de Probat. Si dubium sit, an plus minusve sit donatum, hoc posterius est amplectendum, arg. l. *cit.* Sc. Tufchus *Prætic. V. Donatio conclus. 626.*

Sextò, in votis; cum, si dubia rei promissæ quantitas sit, vovens non ad majorem, sed ad minorem duntaxat, utilem tamen quantitatem sit cogendus, interpretatione non contra, sed pro vovente facta, c. *Ex parte* 18. de Censibus, ut dictum *Lib. 3. tit. 34. n. 28.*

Septimò, in ultimis voluntatibus; cum testamenti jam perfecti interpretatio testatori, dum vivit, apertè permittatur, l. *Heredes* 21. §. 1. ff. *Qui testam. fac. poss.* quòd, id interpretandò, testamentum eoque contentam ultimam suam voluntatem non mutet, neque aliquid conferat, sed datum solummodo declaret. Eius autem vitæ functi voluntatem pro ipso, ut valeat potius, quam pereat, interpretamur, arg. l. *fin. C. de Usufructu*, Tufchus *cit. conclus. 106.* In legatis autem ab eo relictis, quando quoad rem legatam dubia sunt, ut plurimum electio hæredis, l. *Si quis* 32. §. 1. & l. *Legato* 37. qui minimum præstando satisfacit, l. *Si ita* 14. in fine: læpe tamen etiam legatarii est, l. *Qui duos* 20. ff. de Legat. 1. qui eligere non potest optimum, nec pessimum accipere tenetur, §. *Si generaliter*

22. *Instit. de Legat. Laiman Lib. 3. p. 5. errat. §. cap. 11. n. 9.*

Octavò in sententiis, confessionibus &c. Dynus ad hanc Reg. n. 6. & latè Tufchus *conclus. cit.*

REGULA LVIII.

Non est obligatorium, contra bonos mores præstitum Juramentum.

SUMMARIUM.

1. Quando Juramentum contra bonos mores sit.
2. Regula sensus, remissivè.

Contra bonos mores præstitum dicitur Juramentum, quod turpitudinem continet ex parte objecti sive rei eò promissæ; quòd hæc inhonestæ & Naturali, Divino, vel humano Jure prohibita sit: uti &, quòd per se & ex conceptione sua ad delinquendum, vg. delicto committendo impunitatem promittendò, invitatur, per tradita *Lib. 2. tit. 24. à n. 42.* Unde

Propositæ Regulæ sensus est, *Invalidum & obligandi vi destitutum est omne Juramentum, quò aliquid Jure illicitum & inhonestum promittitur, vel is, cui præstitum est, per se ad liberius delinquendum invitatur.* Quò sensu accepta hæc Regula ratione firmata & latè declarata est *cit. Tit. 24. à n. 43.*

REGULA LIX.

Dolò facit, qui petit, quòd restituere oportet eundem.

SUMMARIUM.

1. Similia huic Regula Civilis, O o o o
2. Ultrius.

2. *Utriusque sensus geminâ limitatione restrictus.*
3. *Ratio utriusque,*
4. *Et consona juris definitiones,*
5. *Instantia ex eodem objecta,*
6. *Et cum ea conciliata.*
1. **C**onsonat Regula 173. in *Pandectis*: cujus 9. 3. *Et l. Dolo 8. pr. ff. de Doli mali except.* Paulus *JCT.* ait, *Dolo facit, qui petit, quod redditurus est.* Utraque Regula nicitur præsumptione: & ne commodatum petentes & rogantes mutuuum doli argui possint, sic exaudienda est; ut
2. Sensus sit, *Qui ab altero petit id, quod eidem & mox restituere tenetur, dolo facere & alterum fraudandi animo petere præsumitur*: quæ, ut alia Juris præsumptiones, pro veritate habetur, donec contrarium probetur, *arg. l. Ab ea 5. ff. de Probat. Eidem*, inquam, & *Mox*; quia Regula locus non est, quando restitutio non eidem, sed tertio alicui, vel post intervallum temporis, non solum miserationis causâ indulti, sed ex obligatione, ex conventionem vel alterius voluntate orta, est facienda. Exemplum prioris habemus in commodatario, qui rem, post expletum usum & tempus furto ablatam, rectè à fure repetit; quòd recepta non ipsi furi, sed commodanti ejus domino sit restituenda, *e. Unico, de Commodato*. Posterioris in patre, qui à filia sua Titii uxore hæres scriptus & rogatus est; ut hæreditatem post mortem suam nepoti testatricis & Titii filio restituat; hoc enim casu, si pater defunctæ filia res à Titio repetat, ab isto submoveri non potest doli exceptione; quòd eas nepoti restituere teneatur; quia pater habet dilationem temporis; cum eas receptas nepoti suo non statim, sed post mortem primum restituere teneatur, ut eleganter Scævola respondit *l. fin. §. 1. ff. Ut legat. nom. caveatur.*
- Ratio Regula est; quòd, cum causa petendi rem, quæ retineri non potuit, iusta planè nulla occurrat, bona fides abesse & ex mera malitia fraudandique intentione peti videatur id, quod acceptum eidem mox reddi oportet: malitiis autem hominum non indulgendum, sed occurrendum sit, *l. In fundo 38. ff. de R. V.* Accedit; quòd lex & natura ipsa à circuitu & ambagibus abhorreat: neque committat, ut fiat pluribus, quod paucis valet expediri, *arg. l. 1. C. Ne uxor pro marito*; & propterea alteri relinqui malit, quod mox, ut acceptum est, ipsi reddi oportet.
- Quare foeneratori usuras petenti rectè doli objicitur exceptio; quod exactas, postquam accepit, restituere statim teneatur, *e. Cum tu 5. c. Tua 12. C. de Usuris*. Quæ eadem exceptione etiam submoveri potest hæres, qui, licet à testatore damnatus sit, ne peteret à debitore, ab isto nihilominus debiti solutionem petit, *l. Dolo cit. §. 1.* Simili modo marito, dotem à socero promissam & nondum solutam, uxore iam mortuâ, petenti, obstat exceptio doli à socero objecta *l. Apud Celsum 4. §. 2. ff. de Doli & metus exceptione*. Neque hoc casu pro eo facit; quòd soluto matrimonio dotem non statim, sed post annum restituere teneatur, *l. 1. C. de Rei uxor ad.* quia tempus hoc ei ad dotis antè receptæ restitutionem indultum est causâ solius miserationis; quòd, cum pecuniam sæpe paratam non habeat, spatio aliquò temporis opus habeat ad eam conquirendam. Quæ ratio cum in dote non soluta cesser, hanc etiam intra annum petentem doli exceptione focer Jure repellit.
- Non desunt quidem etiam, quæ hanc doli exceptionem infirmant; cum ea non obstat Primò pecuniam depositam petenti à depositario, cujus deponens v.g. ex emptione adium debitor est, *l. Si quis*